

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 283/2014-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 4. júna 2014 predbežne prerokoval sťažnosť P. M. a Z. C., zastúpených advokátom JUDr. Igorom Gažíkom, Advokátska kancelária, Bojnická cesta 7, Prievidza, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivý súdny proces zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a rozhodnutím Okresného súdu Prievidza sp. zn. 10 D 120/2013 z 5. novembra 2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť P. M. a Z. C. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 25. apríla 2014 faxom a 28. apríla 2014 poštou doručená sťažnosť P. M. a Z. C., (spolu ďalej len „sťažovatelia“), vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva

na spravodlivý súdny proces zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom a rozhodnutím Okresného súdu Prievidza (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 10 D 120/2013 z 5. novembra 2013.

Zo sťažnosti vyplýva, že v dedičskom konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 10 D 120/2013 bolo prerokované dedičstvo po otcovi sťažovateľov V. M., zomrelom... (ďalej len „poručiteľ“), pričom toto dedičské konanie malo byť zastavené uznesením z 5. novembra 2013 kvôli tomu, že poručiteľ zanechal iba majetok nepatrnej hodnoty, ktorý bol poukázaný R. R. ako zriaďovateľovi pohrebu.

Sťažnosťou podanou ústavnému súdu sťažovatelia namietajú postup okresného súdu v dedičskom konaní vedenom pod sp. zn. 10 D 120/2013, ako aj uznesenie z 5. novembra 2013, a to z dôvodu, že v predmetnom dedičskom konaní s nimi nebolo konané ako s dedičmi, hoci sú deťmi poručiteľa, o dedičskom konaní nemali vedomosť a ani im nebolo doručené rozhodnutie z tohto dedičského konania. Podľa sťažovateľov jediným účastníkom dedičského konania bol iba pán R. R., ktorý súdnej komisárke prerokovávajúcej dedičstvo mal poskytnúť informácie o majetku poručiteľa a na ktorého poručiteľ ešte za svojho života 17. augusta 2011 „... *zaopatrovacou zmluvou previedol celý svoj spoluvlastnícky podiel v rodinnom dome a ďalších nehnuteľnostiach...*“. O neplatnosti predmetnej zaopatrovacej zmluvy, o ktorej sťažovatelia nemali mať vedomosť, a o určenie vlastníckeho práva poručiteľa k dotknutým nehnuteľnostiam ku dňu jeho smrti je podľa sťažovateľov na okresnom súde vedené konanie pod sp. zn. 10 C 37/2014, pričom podľa sťažovateľov pre účely získania informácií pre potreby tohto konania nahliadli 25. februára 2014 do dedičského spisu, keď sa dozvedeli o stave dotknutého dedičského konania po poručiteľovi (od dátumu nahliadnutia do dedičského spisu sťažovatelia odvíjajú aj lehotu na podanie sťažnosti ústavnému súdu, pozn.).

Sťažovatelia v sťažnosti uviedli, že napriek ich urgencii na nezákonný postup adresovanej okresnému súdu 28. februára 2014, ktorou sa domáhali, aby okresný súd nariadil prerokovanie dedičstva po poručiteľovi v ich prítomnosti ako oprávnených dedičov, okresný súd vo svojej odpovedi z 13. marca 2014 vyhodnotil svoj postup v predmetnej

dedičskej veci ako správny v súlade s „... § 175h ods. 2 OSP a § 175b tretia veta OSP ...“, pričom „Podľa okresného súdu zastavenie dedičského konania bolo dôvodné, nakoľko poručiteľ zanechal majetok len nepatrnej hodnoty, čím sa jediným účastníkom konania stal R. R. ako zriaďovateľ pohrebu.“, avšak okresný súd sa podľa sťažovateľov nevysporiadal s tým, či zisťovanie obsahu dedičstva po poručiteľovi „... bolo podkladom náležitého šetrenia notára...“, ktorý mal konať iba na podklade jednostranných informácií poskytnutých R. R..

Sťažovatelia v sťažnosti okrem iného uviedli:

«Otázka účasti konania v konaní o dedičstve nie je konzistentná. Na dedičské konanie sa v zásade aplikuje druhá definícia účasti, t.j. účastníkom je ten, koho zákon za účastníka označuje. V zmysle § 175b ods. 1 prvá veta OSP: „Účastníkmi konania sú tí, o ktorých sa možno dôvodne domnievať, že sú poručiteľovými dedičmi...“ Určitý odklon od označenia dedičov za účastníkov dedičského konania pozná Občiansky súdny poriadok v prípade zastavenia dedičského konania pre nedostatok majetku (§ 175h ods. 1, 2), kedy za jediného účastníka označuje osobu, ktorá sa postarala o pohreb. A práve na základe tejto zákonnej dikcie postupoval Okresný súd Prievidza, resp. ním poverený notár, keď v dedičskom konaní označil za jediného účastníka konania R. R., a nie nás, nakoľko z jeho prehlásení mal za preukázané dôvody k zastaveniu konania pre zanechanie len nepatrného majetku poručiteľa.

Notár a ani samotný súd si však neuvedomili, že zriaďovateľ pohrebu nebol priamym rodinným príslušníkom nášho otca, nebol oprávneným dedičom a na rozdiel od nás nemusel mať vedomosť o niektorých skutočnostiach rozhodujúcich pre prejednanie dedičstva, t. j. okruhu dedičov, aktívach a pasívach poručiteľa. Keďže účelom dedičského konania je v rámci predbežného šetrenia zistiť skutkový stav o dedičoch a dedičstve poručiteľa, nemožno sa náležite spoliehať, že informácia v tomto smere len zo strany zriaďovateľa pohrebu je dostatočná a vyčerpávajúca. Preto úlohou kompetentných orgánov malo byť zistenie objektívneho stavu veci najprv a najmä prostredníctvom nás ako dedičov ako účastníkov dedičského konania. Až následne po tom, čo by sa v priebehu konania preukázalo, že poručiteľ nezanechal majetok veľkej hodnoty, mohlo sa dedičstvo prejednať bez nás a len so zriaďovateľom pohrebu. ...

Pokiaľ súdny komisár a súd mali za to, že súčasná (málo presná) právna úprava im nedávala právny základ jednáť s nami pri predbežnom šetrení o majetku poručiteľa, poukazujeme na extenzívny výklad § 94 ods. 1 prvá veta OSP: „V konaní, ktoré možno začať i bez návrhu, sú účastníkmi aj tí, o právach alebo povinnostiach ktorých sa má konať.“ V prípade zastavenia konania sú takými osobami jednoznačne tí, o ktorých sa možno domnievať, že sú dedičmi poručiteľa. Keďže zastavením dedičského konania boli dotknuté najmä naše dedičské práva, malo sa s nami konať ako s účastníkmi konania. Z tohto dôvodu okresný súd pochybil, keď nám ako dedičom z titulu účastníctva, rozhodnutie o zastavení dedičského konania nedoručil. Práve na základe vedomosti o zastavení konania sme mohli uplatniť naše procesné právo odvolať sa a namietnuť skutočnosť o zanechaní nepatrného majetku poručiteľom. Veď my, ako deti poručiteľa, sme mali najlepšiu vedomosť o existencii majetku nášho nebohého otca. ...

Náš nebohý otec bol vlastníkom hnutelných a nehnuteľných vecí. Máme vedomosť, že niektoré jeho hnutelné veci boli odvezené práve zriadovateľom pohrebu, R. R., krátko pred otcovou smrťou. Vecí by sa odviezlo i viac, ale susedia nás upozornili na to, že sa rodinný dom rabuje a my sme privolali políciu. Táto prišla a kázala už naložené veci vyložiť. Neboli to len otcove veci, ale aj moje, sťažovateľa v 1. rade. Z tohto dôvodu bolo na R. podané trestné oznámenie. Otec vlastnil nehnuteľnosť, o ktorú previedol zaopatrovacou zmluvou práve na pána R. s ktorým sa súdime o určenie neplatnosti zaopatrovacej zmluvy a určenie vlastníctva k nehnuteľnostiam (konanie na Okresnom súde Prievidza, č. k. 10C/37/2014).»

Vzhľadom na uvedené sťažovatelia žiadajú, aby po prijatí ich sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľov na spravodlivý proces podľa článku 46 odsek 1 Ústavy Slovenskej republiky, na spravodlivý proces podľa článku 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, konaním a rozhodnutím Okresného súdu Prievidza zo dňa 5.11.2013 vo veci vedenej pod sp. zn. 10 D/120/2013, Dnot 167/2013, bolo porušené.

2. Zrušuje sa uznesenie Okresného súdu Prievidza sp. zn. 10 D /120/2013-12, Dnot 167/2013 zo dňa 5.11.2013 a vec sa vracia Okresnému súdu Prievidza, aby v nej znovu konal a rozhodol.

3. Okresný súd Prievidza je povinný uhradiť sťažovateľom trovy konania a právneho zastúpenia na účet advokáta JUDr. Igora Gažika vo výške 340,90 EUR v lehote 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Predmetom konania ústavného súdu je sťažovateľmi namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý súdny proces zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom a rozhodnutím okresného súdu sp. zn. 10 D 120/2013 z 5. novembra 2013.

Podľa § 175h ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) ak poručiteľ zanechal majetok nepatrnej hodnoty, môže ho súd vydať tomu, kto sa postaral o pohreb, a konanie zastaví.

Podľa poslednej vety § 175b OSP v konaní podľa § 175h ods. 2 OSP je účastníkom konania iba ten, kto sa postaral o pohreb.

Podstata námietok sťažovateľov spočíva v ich tvrdení, že s nimi nebolo konané ako s účastníkmi v dedičskom konaní po ich otcovi v štádiu, keď bol zisťovaný rozsah majetku poručiteľa patriaceho do dedičstva, a sťažovatelia namietajú, že v tomto smere tak súdna komisárka a stotožniac sa s ňou aj okresný súd bez ďalšieho zisťovania uverili tvrdeniam tretej osoby, ktorá nemala postavenie oprávneného dediča, pri ustálení obsahu dedičstva, ktoré bolo vyhodnotené ako majetok nepatrnej hodnoty.

V uvedenej súvislosti ústavný súd konštatuje, že v danom prípade postupoval okresný súd v súlade s citovanými ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku, a aj keby sa dospelo k záveru, že v dotknutom dedičskom konaní nebol do dedičstva pojatý celý majetok poručiteľa, a to či už z dôvodu, že tretia osoba, ktorej bolo dedičstvo nepatrnej hodnoty vydané o tomto „potencionálnom ďalšom“ majetku poručiteľa nemala objektívnu vedomosť alebo ho „úmyselne zatajila“, táto skutočnosť nemohla v konečnom dôsledku žiadnym spôsobom objektívne zasiahnuť do práv sťažovateľov ako oprávnených dedičov po poručiteľovi. Ústavný súd dáva sťažovateľom totiž do pozornosti, že v prípade ich vedomosti o ďalšom v dedičskom konaní po poručiteľovi neprerokovanom jeho majetku majú možnosť vzhľadom na tento novoobjavený majetok iniciovať jeho dodatočné prerokovanie v novom dedičskom konaní. Pokiaľ ide o sporný majetok poručiteľa, v súvislosti s ktorým, ako to aj sťažovatelia uvádzajú, vedú s treťou osobou súdny spor, majú sťažovatelia ako oprávnení dedičia poručiteľa možnosť postupovať obdobným spôsobom po právoplatnom skončení tohto sporu v prospech poručiteľa, t. j. po právoplatnom určení tohto majetku do vlastníctva poručiteľa ku dňu jeho smrti.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd dospel k záveru o ústavnej udržateľnosti sťažnosťou napádaného postupu a rozhodnutia okresného súdu z hľadiska sťažovateľmi namietaného porušenia označených práv, takže jeho závery nemožno považovať za svojvoľné, arbitrárne, vnútorne rozporné ani odporujúce podstate a účelu aplikovaných právnych noriem.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03). O arbitrárnosti a svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam.

Uvedené závery boli podkladom pre rozhodnutie ústavného súdu, ktorý sťažnosť sťažovateľov už po jej predbežnom prerokovaní ako zjavne neopodstatnenú odmietol (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Keďže sťažnosť bola odmietnutá ako celok a rozhodnutie o zrušení napadnutého rozhodnutia okresného súdu, ako aj rozhodnutie o priznaní úhrady trov konania je viazané na vyslovenie porušenia práva alebo slobody sťažovateľov (čl. 127 ods. 2 prvá veta ústavy), ústavný súd o tých častiach sťažnosti, ktorými sa sťažovatelia domáhali ich priznania, už nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. júna 2014